

Toen in oktober 2017 bekend werd, dat er een regeerakkoord van kabinet-Rutte III was gesloten, was de thuisonderwijs(TO-)wereld helemaal opgewonden. Na jaren van discussies en onzekerheid zou tijdens deze regeringsperiode een wetsvoorstel komen dat thuisonderwijs in Nederland legaliseert en toezicht op passende manier waarborgt.

Bijna 3 jaar later is elk optimisme verdwenen. Begin juni 2020 werd er een wetsvoorstel gepubliceerd dat het woord 'thuisonderwijs' in de titel niet eens noemt, en dat kennis over thuisonderwijs, opgedaan in meer dan 40 jaar ervaring in het binnen- en buitenland, totaal veronachtzaamt. Het lijkt erop dat het hoofddoel van het voorliggende wetsvoorstel is om TO in Nederland onmogelijk te maken - de voorgestelde regels zullen ertoe leiden dat thuisonderwijskinderen thuis 'school krijgen' in plaats van thuisonderwijs. Dat is raar, ten eerste omdat dit tegen het regeerakkoord ingaat, ten tweede, omdat bekend is dat de vaardigheden die in het 21e eeuw nodig zijn nauwelijks binnen het bestaande onderwijssysteem worden geleerd en ten derde, omdat in een (post)-Covid wereld de lijnen tussen 'regulier' onderwijs en thuisonderwijs zullen en moeten vervagen.

In plaats van kort, krachtig en effectief, zoals daar in meerdere andere landen voor gekozen is, wordt in het wetsvoorstel een systeem geschetst dat veel geld vanuit de overheid en veel tijd vanuit de TO-gezinnen in beslag zal nemen. Er is geen wetenschappelijke basis dat deze aanpak tot beter opgeleide jonge mensen zal leiden - in tegendeel, wij zijn nu al bezorgd dat veel van onze tijd en energie zal verdwijnen in het nakomen van de lange lijst aan administratieve eisen, in plaats van in de educatie van onze kinderen.

Iedere thuisonderwijsfamilie heeft een eigen verhaal en eigen behoeftes - ik zal mij daarom alleen beperken tot de aspecten die vooral betrekking hebben op ons gezin.

Kerdoelen - thuisonderwijs is NIET school thuis. Het openbaar onderwijs in de hele wereld is gebaseerd op het Pruisische systeem van de 19e eeuw waarin, door middel van een gestandaardiseerd curriculum (leerplan), het onderwijs werd gereguleerd voor de gehele bevolkingsmassa. Hoewel het tijdens de industriële revolutie en de 20e eeuw misschien waardevol was om jonge mensen in deze 'wagensporen' (= 'curricula') te onderwijzen, is de situatie in de 21e eeuw helemaal verandert. Het is begrijpelijk dat het schoolsysteem niet makkelijk kan worden aangepast, maar thuis is het mogelijk om op de interesses van je kinderen in te gaan op het tijdstip waarop zij belangstelling tonen in een bepaald onderwerp. In ons gezin hebben wij in de afgelopen 12 jaar een groot aantal thema's behandeld die óf waren geïnspireerd op de interesse van een van onze vier kinderen, of die op tafel kwamen door onze reizen. Enkele voorbeelden zijn het ecosysteem van de Serengeti, het voedselweb van de Arktis, de geschiedenis van het Oude Egypte, het Oude Griekenland en het Romeinse Rijk, de Tweede Wereldoorlog, de Engelse literatuur van de 18e en 19e eeuw, de anatomie van het menselijke lichaam, et cetera - *the sky is the limit!*

Door onderwijs aan te passen aan het kind, is het ons gelukt om jongeren op te voeden die ervan genieten te leren, nieuwsgierig zijn en graag iets nieuws ontdekken of zich in iets willen verdiepen. Aan de andere kant heb ik regelmatig bij vrienden van mijn kinderen en de kinderen van mijn broer en zus gehoord dat zij buiten school het liefst niets willen leren - zij verbinden 'leren' met iets moeizaams, iets wat ze slechts doen als iemand hun vertelt dat zij dat moeten doen.

Ikzelf ben zeer breed opgeleid en vind het belangrijk om onze kinderen zo divers mogelijk onderwijs aan te bieden. Het is echter vandaag de dag zo, dat niemand meer alles kan weten zoals dat was tot de tijd van Leonardo da Vinci. Daarom lijkt het ons verstandig om onze kinderen met heel verschillende kennisgebieden kennis te maken en hun goed te leren hoe en waar ze betrouwbare informatie kunnen krijgen. Daar is immers het internet voor, bibliotheken, etc...

Wij streven ernaar dat onze kinderen rond 18 jaar min of meer hetzelfde geleerd hebben als kinderen op school, maar wij vinden het niet belangrijk op welke leeftijd ze wat leren. Onze kinderen wisten van Fibonacci-getallen en het levenswerk van Nelson Mandela toen ze 3 en 5 jaar oud waren, terwijl ze Europese aardrijkskunde pas later leerden. Ze genoten een hele week van scheikunde-experimenten op hun 12e, 10e en 7e, terwijl de theorie erachter pas daarna aan bod kwam. Een van onze kinderen kon met 5 jaar in 3 talen lezen, een ander wat later. Flexibiliteit is essentieel.

Als wij de kerndoelen van het Nederlandse onderwijssysteem moeten volgen, zullen wij regelmatig tegen muren aanlopen en het plezier en de spontaniteit van ons leerproces kwijtraken. Ik ga ervan uit dat dit niet de bedoeling is van dit wetsvoorstel.

Leerlingvolgsysteem - aangezien ik niet slechts een paar uurtjes maar hele dagen met onze vier kinderen doorbreng, weet ik heel goed wat ze kunnen en wat ze nog moeten leren. Ook weet ik wat ze op dit moment boeit, wat voor (leer)problemen ze hebben, wat hun toekomstvisies zijn enzovoorts - met een leerlingvolgsysteem en passende kerndoelen erbij forceer ik onze kinderen in een vestje dat hun leerproces hindert en niet stimuleert.

Nederlands als onderwijstaal - onze kinderen spreken 4 talen: Nederlands, Duits, Afrikaans en Engels. Onze thuistalen zijn Afrikaans en Duits - Nederlands en Engels hebben onze kinderen er zonder veel moeite bijgeleerd. Wij wonen in Nederland en vinden het daarom ook vanzelfsprekend dat onze kinderen goed Nederlands spreken, lezen en schrijven. Het is echter niet zo dat ik daarom het onderwijs in het Nederlands moet aanbieden. Het is wetenschappelijk bewezen dat kinderen (vooral wiskunde en de wetenschappen) het beste leren in hun moedertaal. Terwijl ik hun regelmatig Nederlandse (kinder)literatuur voorlees, gebruik ik lesmateriaal in het Duits (mijn moedertaal) en in het Engels (aangezien er een ongelofelijk grote hoeveelheid beschikbaar is), en daarnaast boeken in het Afrikaans. Onze kinderen maken ook regelmatig gebruik van de openbaar beschikbare Engelse leerplatformen, zoals Khan Academy, Codecademy en Coursera. In de wereld van vandaag is het perfect beheersen van de Engelse taal essentieel, en het goed beheersen van zoveel talen als mogelijk een zeer groot voordeel.

Het lijkt ons redelijk om zeker te stellen dat thuisonderwijskinderen Nederlands kunnen spreken, tenminste op het niveau van leerlingen van internationale scholen. Maar het schiet helemaal aan het doel van een goede educatie voorbij om het aanbod van talen te beperken, en daarmee indirect ook het aanbod van beschikbaar leermateriaal.

Door wie mag onderwijs worden gegeven - iedereen kent het Afrikaanse gezegde: *er is een dorp voor nodig om een kind groot te maken*. In dit opzicht is de eis in het wetsvoorstel dat slechts één ouder het onderwijs mag verzorgen helemaal onbegrijpelijk. Dat gebeurt niet op school, dus waarom zou dit waarde toevoegen aan thuisonderwijs?

Ik ben een gepromoveerde geneticus en heb een passie voor geschiedenis, kunst en muziek. Mijn man is een gepassioneerde wiskundig ingenieur, dus ons leek het logisch dat hij deze passie zou overdragen aan onze kinderen. Daarnaast is hij IT-expert, dus zonder zijn input zouden onze kinderen niet de IT-vaardigheden hebben zoals die voor hen 'normaal' zijn. Onze oudste dochter wilde Spaans leren - dat deed ze met behulp van Rosetta Stone, maar ook door Spaanse les te volgen bij een van onze vriendinnen. Mijn schoonmoeder is kunsthistoricus en heeft enkele jaren geleden met onze kinderen een reis gemaakt door de hele kunstgeschiedenis op alle continenten. We hebben samen met andere thuisonderwijzers Chanoeka gevierd, gedetailleerd uitgelegd en voorgeleefd door een gepassioneerde Israëlische TO-moeder. Mijn zus heeft les gegeven in Duitse literatuur, een andere TO-moeder in Nederlandse literatuur, grammatica en spelling. De lijst is lang - laat het aan de ouders over om te bepalen welk vak ze door wie aan hun kinderen willen aanbieden. Zo kan zekergesteld worden dat kinderen op hoog niveau les krijgen.

Waar mag onderwijs worden gegeven - de wereld als klaslokaal is zeker een van de motto's van onze internationale familie. In dit kader hebben wij door de jaren heen veel landen bezocht om onze kinderen bijzondere geschiedenis, natuur en cultuur ter plekke te laten zien - weken van tevoren lazen wij samen over de geschiedenis van het land, bekeken de kunst, genoten samen de literatuur, luisterden de muziek, kookten samen de gerechten - het bezoek was dan altijd de kroon, om alles bij elkaar te brengen. Deze reizen en voorbereidingen hebben onze kinderen meer geleerd dan een x-aantal weken thuis achter de tafel - het zijn echt weergaloze educatieve ervaringen.

In Nederland bezoeken wij regelmatig musea/tentoonstellingen of gaan de natuur in - het idee is om iets in het echt te zien of te doen, anders dan hetzelfde uit een boek of van een werkblad te leren. Als ik elk bezoek naar een museum met een kerndoel moet verbinden, zullen veel bijzondere tentoonstellingen door de mazen vallen - dat is zonde. Urenlange excursies in de natuur leren kinderen niet alleen respect en liefde voor onze planeet, maar geven hun ook kennis van andere levensvormen en fysiek doorzettingsvermogen.

De eis van het wetsvoorstel dat onderwijs voornamelijk op het thuisadres moet plaatsvinden, lijkt in dit opzicht totaal ongepast om ruimdenkende, onbevooroordeelde jonge mensen op te voeden die in een wereld, die verscheurd is door intolerantie en onbegrip en onder de druk staat van klimaatverandering, mee moeten werken aan onze toekomst.

Toetsen - terwijl het aantal toetsen in het Nederlandse onderwijssysteem blijft toenemen, nemen de stemmen ertegen van jaar tot jaar toe. Het is immers zo dat de belangrijkste voorspeller van de educatieve uitkomst de stem van de leerling is - waar kinderen kunnen leren wat hen interesseert en waar zij worden begeleid bij het verbreden van hun interesses. In dit opzicht zijn wij ook zeer bezorgd dat het voorbereiden tot een generiek gestandaardiseerde toets de focus zal wegnemen om een vakgebied in de diepte te begrijpen en te leren - naast de uitdagingen die dyslexie en andere leeruitdagingen met zich meebrengen. Het is immers bewezen dat de kennis die vlak voor een toets wordt verworven slechts even in het kortetermijngeheugen wordt opgeslagen, terwijl multi-sensorische, diverse, diepgaande leerprocessen in het langetermijngeheugen terechtkomen. En dat is toch uiteindelijk wat telt!

Nederlands op B2/3F taaleis - terwijl ik ervan uitga dat ik zelf het Nederlands examen zal halen, is het voor ons een onacceptabele voorwaarde. Op deze manier worden

buitenlanders onrechtmatig van thuisonderwijs uitgesloten. Zoals eerder al genoemd, er zijn talloze mogelijkheden om talen te leren, dat hoeft echt niet door de ouders.

Post Covid-19 crisis - in de afgelopen maanden zat heel Nederland thuis. Terwijl de lockdown voor velen zeker als schok binnenkwam en ook tot complicaties voor meerdere kinderen heeft geleid, was er ook een groep die ervan geprofiteerd heeft. Ik zelf heb van ouders gehoord die zo blij waren dat hun kind voor het eerst in rust kon leren of van een tiener die zijn biologische klok volgend pas 's middags achter de computer ging zitten, en zo zijn er vele voorbeelden. Aangezien het einde van de pandemie niet in zicht is, en er zeker op verschillende vlakken (ouders, leraren, schooldirecties, LPAs, OCW, etc) veel kennis is opgedaan, lijkt het ons onverstandig om er een wetsvoorstel doorheen te duwen dat geen rekening houdt met het bovenstaande. Er is tijd nodig om opgedane kennis te analyseren en te verwerken.

Wij vragen u, minister en het ministerie van OCW, dit wetsvoorstel radicaal te herzien:

Ten eerste verwachten wij dat het regeerakkoord wordt omgezet, dus dat thuisonderwijs voor iedereen in Nederland vrij toegankelijk wordt, zonder richtingsbezwaar en ook na schoolbezoek.

Ten tweede moet het geplande toezicht passend en werkbaar zijn en niet tot belemmering leiden van goed onderwijs, maar een mogelijkheid bieden om op de minst ingrijpende manier de vooruitgang van het TO in beeld te brengen. Wij zijn thuisonderwijsouders, geen administrateurs, en wij willen al onze beschikbare tijd ervoor gebruiken om enthousiaste, nieuwsgierige leerlingen te begeleiden die ervan genieten om hun leven lang te leren.

Wij vragen daarom een stap terug te doen en het voorstel, in overeenstemming met de uitgebreide voorliggende kennis van thuisonderwijs in binnen- en buitenland en in nader overleg met de Nederlandse thuisonderwijsorganisaties radicaal aan te passen om zo te komen tot een werkbare, toekomstgerichte thuisonderwijswet. Het is immers in het belang van ons allen dat wij jonge mensen opvoeden die de vaardigheden (creativiteit, veerkracht, vindingrijkheid, zelfvertrouwen, kritisch denken, vasthoudendheid enzovoorts) bezitten die nodig zijn voor de 21e eeuw.